

cungiuat de lipsă prin urmare ortodocsul acela, care în sburdăciunea sa într'un mod cinic, atacă autonomia bisericeii noastre nu poate fi nici adoratoriu aşedămintelor celor mai sublime a bisericeii ortodocse.

S'au doară pentru în administraţiunea trebilor noastre bisericesci nu se urmează după placul şi ambiţiunea unora şi altora e permis prin denunciarea autonomiei bisericeii noastre a cere intervenţiunea regimului?

O tempora o mores!

Sunt pe deplin convins, ca prelaţii nostri, la toată ocaziunea vor fi la înălţimea misiunii lor şi vor stărua a susţine buna înţelegere între fiii lor sufletesci şi nu vor da prilegiu de amestec străinilor în cauza autonomiei noastre bisericesci. Şi iarăşi ar fi trist când s'ar afla vre unul s'au altul să se facă instrument în contra instituţiunilor ereditate dela fericitul Andreiu.

În aceasta momentoasă împregiurare deci vîd cu garanţia mai mare în susţinerea autonomiei noastre.

Poporul împreună cu inteligenţa română ortodocsă fără deosebirea de ţinută politică sînt mândri a ave o atare autonomie bisericeaccă care — autonomie cu drept cuvînt poate servi de model bisericeii întregi gr. or. din toată lumea.

Conced, că în statutul organic se vor afla şi unele greşeli, precum nici un lucru s'au fiinţă omenească în lume, nu-şi poate atribui perfecţiunea infabilităţii.

Ei bine, dar scăderile din st. org. din ce în ce se vor delătura prin zelul neobosit a acelor bărbaţii, cari sînt chemaţi a conduce trebile noastre bisericesci; așa dar *est modus in rebus*, şi nu simţim lipsa de feliu a ne lua refugiu la guvern.

Scim prea bine cu toţii că marele Andreiu a ostenit așa dîcînd în decursul întregii vieţii sale, spre realizarea acelui scop măreţi, adecă, de a pute introduce în viaţă autonomia noastră bisericească.

Prin această unică faptă epocală în biserica noastră, Marele Andreiu şi-a asigurat nemurirea numelui său.

De eternă memoriă va fi pentru Români ortodocşi din Ungaria şi Transilvania congresul bisericesc din anul 1868, căci atunci poporul ortodox din Ungaria s'a putut aduna înaintea dată în mod constituţional în congresul său bisericesc.

Şi dacă vom privi numai la memorabila cuvîntare a prea bunului şi de eternă amintire marele Archiepiscop Andreiu ţinută în 16 Septembrie 1868 a aceluiaş congres, atunci

de sigur fiesce care suflet ortodox, va pricepe că ce va se dîcă autonomia noastră bisericească.

Deci de mare însemnătate este în biserica gr. or. preste tot statutul organ. şi cu deosebire la Români gr. or. din această ţeară.

Prin în articulare st. org. între legile ţerei, şi sancţionarea lui de Măjestatea Sa, prea bunul Împărat şi rege apostolic al nostru, biserica gr. or. română şi-au inaugurat o eră nouă.

Statutul org. al bisericeii noastre este pentru noi ortodocsi, pe scurt dîs aceea ce buna oară este pentru constituţiunea Angliei „magna charta“ ear' pentru Ungaria „bulla de aur Andreiană.“

Sciind noi astfel ce tesaur preţuit posedem în autonomia noastră bisericească, arătată prin neobosita stăruinţă a marelui Andrei românesc mai vîrtos cu considerare la timpul present plin de suferinţe şi desconsiderare faţă cu cele mai juste pretenţiuni naţionale ale noastre, noi Români ortodocsi, privim la autonomia noastră bisericească, ca la cel mai scump odor al nostru, fiindcă nu mai în executarea autonomiei noastre, mai aflăm balsamul de mîngăere.

Şi între atari împregiurări fatale, numai acesta ne ar mai lipsi ca autonomia noastră câştigată cu atîta luptă şi sudoare, şi adorată de popor cu atîta amor să devină așa dîcînd, cu o trăsură de condeiu nimicită de guvern, în urmarea unei simple denunţări a unor oameni fără de suflet. Mărturisesc sincer că eu, deşi nu sînt partinitoriu politiceii regimului actual, totuşi nu voi se atribui guvernului o atitudine inamică faţă cu autonomia bisericeii noastre.

Nu pot se cred, că ar fi în interesul vre unui guvern ca la o simplă denunţare făcută într'o foaie jidană să nimicească cu mană sacrilegă autonomia unui popor.

Guvernul actual, din trista experienţa câştigată cu coreliginarii noştri Sîrbi scie prea bine cât este de daunos pentru stat, crearea stărilor abnorme pe terenul bisericesc.

Mai de parte, se nu uităm şi de aceeaşi momentoasă împregiurare, că guvernul nici odată nu s'ar fi demis în mod arbitrar a se amesteca în afacerile coreligionarilor noştri sîrbi, dacă precum cu părere de rău trebuie se exprim, nu erau unii dintre prelaţii lor bisericesci, cari au contribuit foarte mult la crearea acelei stări abnorme întru care vedem necăjind biserica gr. or. sîrbească din Ungaria.

Între români gr. or. şi guvern, laudă Domnului în decurs de vreo

14 ani — încât priveşte terenul bisericesc — au dominat înţelegere, guvernul până la moment nu a avut nici umbră de pretest, pentru de a cerca vre un amestec în trebile noastre bisericesci.

Ar fi foarte regretabil, dacă oamenii din sferele guvernului, s'ar arăta inimici faţă cu autonomia noastră, din simplă cauză, că, biserica noastră precum se susţine împedecă foarte tare maghiarisarea.

Guvernul ar trebui să scie din istoria bisericeii noastre, că biserica ortodoxă orientală conform canoanelor ei, pururea au fost şi va rămânea naţională, adecă, poporală, din care cauză, nici că poate avea misiunea de maghiarisare fiindcă creştinii de biserica, noastră nu sînt maghiari.

Ce fructe ar produce încercarea de maghiarisare pe terenul nostru bisericesc cred că ar fi destul, dacă le revoc în memorie compatrioţilor noştri maghiari, timpurile lui Racoţi, Apafi, şi cele mai decurînd din 1848.

Şi până când biserica ortodoxă, dă chesariului ce e a chesariului, şi-şi împlinesce cu desăvîrşire obligamentele ei faţă cu statul, cu drept cuvînt pretinde şi poporul mai vîrtos în secul civilizaţiunii moderne în care trăim ca de postulatale lui natural să se folosească neştirbit.

Încât priveşte o mai riguroasă inspecţiune, sau supravîghare asupra afacerilor noastre bisericesci din partea statului, nu ne nedumeresc defel, fie în numele domnului, controlarea statului cât se poate de rigoroasă. Pe noi pururea ne va afla pe terenul legalităţii, căci noi numai între marginile legii vom a ne executat drepturile autonomiei noastre.

Sperăm şi dorim însă, ca şi guvernul să-şi execute controlarea asupra afacerilor noastre bisericesci, totdeauna numai între marginile legii şi astfel vietuirea pacinică între noi nu se va turbura nici în viitoriu, ceea ce pretinde atât interesul statului, cât şi al bisericeii noastre.

Clara paxta boni amici.

*Un deputat congresual
din Bănat.*

Revista politică.

Sibiu, în 19 Ianuarie.

Fapta cea mai remarcabilă în politica internă e fără îndoială discuţiunea din şedinţa de Vineri a dietei unguresci, ce o reproducem la alt loc. La ordinea zilei era votarea fondului de dispoziţiune de 200,000 fl. Deputatul din stînga extremă Herman se folosi de ocaziune pentru a provoca

o discuţiune asupra agitaţiunilor din Germania contra Ungurilor prin cunoscutele broşuri ale Schulvereinului şi a profesorului Heintze. Din această desbatere relevăm pe scurt că şi de astădată ca totdeauna când e vorba de naţionalităţile nemaghiare, toate partidele maghiare au fost una în a aproba dispoziţiunile de asupraire contra nemaghiarilor.

În 28 Ianuarie n. s'au deschis în Viena delegaţiunile. Ministerul comun a prezentat un proiect de lege motivat, prin care cere încuviinţarea unui credit extraordinar de 8 milioane ce sînt neapărat de lipsă pentru suprimarea insurecţiunii din provinciile de sud ale monarhiei. Memoriul care spune motivele la proiectul subţernut dă o desluşire exactă despre stadiile ce a parcurs insurecţiunea până în momentul de faţă şi justifică necesitatea măsurilor extraordinare ce s'au luat deja. Se vede şi din acest memoriu că cele 8 milioane nu vor fi de ajuns pentru acoperirea tuturor speselor mai ales dacă insurecţiunea va lua proporţiuni mai mari prin influenţe şi agitaţiuni din afară.

Cu ocaziunea răspunsului la interpeleţiunea deputatului Helfy ministrul president al Ungariei Tisza a observat, că sînt unele elemente slave care se cred îndatorate a face ca scânteele ce ard sub spuză se isbucnesc în flacări vii. Aceste elemente se află în Rusia. „Morn. Post“ pune întrebarea: nu se află oare Ignatieff earăşi la vechea sa muncă de predilecţiune şi nu vom auzi earăşi vechia distincţiune între Rusia oficială, care observă o atitudine corectă, şi între Rusia neoficială, care în mânia tuturor tractatelor spriginesce trădarea şi pregătesce sub masca păcii resboiul? Rusia neoficială care în tot momentul poate fi desarmată, se pare că se află la lucrul de subminare. În aceasta privinţă „Daily Telegr.“ într'un raport din Petersburg comunică următoarele: Rusia neoficială adecă partida moscovită firesc nu stă departe de mişcarea care isbucnind în munţii Crivosciei ameninţă a se estinde cu încetul preste întreg teritoriul regatului de mai înainte al Serbiei vechi. Panslavistii vor face tot ce se poate prin subscripţiuni private şi agenţi secreţi pentru a impede pe Austria în suprimarea grabnică a rescoalei. Acum prin consecinţă se nasce întrebarea: oare Austro-Ungaria uu va face pe guvernul ţarului responsabil pentru atitudinea unei părţi a populaţiunii rusesci şi ce va face aceasta din urmă pentru ca fără de a ave ceartă cu Austro-Ungaria să ţină în activitate elementele nemulţumirii şi ale rebeliunii? Aceasta este

că alta nu putea fi, îl privi pe Nică din cap până în picioare si-i dîse:

„Dacă me-i argăţi un an de zile cu credinţă, te-oi mulţami. Ţi-oiu da ce ţi-a cere sufletul.“

Nică nu răspunde nimic, ci sta înlemnit, ar fi dorit să vorbească, să-i sărute mînilor şi picioarelor, dar nu-l lăsau puterile. Era fermecat de frumuseţa împărătesei. Ar fi rămas aici lung timp privind-o, dar băştelul îl luase şi-l duse în altă odaie, în care avea deacuma să locuească. Rămînd aici singur, se aruncă pe un pat şi începuse să gîndească. Într'un timp atât de scurt se schimbă sermanul om cu totul. Gîndia şi tot gîndia la stăpîna-sa şi de-abia într'un târziu ostenit de gînduri şi trudit de lunga călătorie adormise şi începuse să viseze. Dar' ce vis! Se credea că se află lîngă stăpîna-sa şedînd alături cu ea pe tronul împărăţiei şi că ea îl priveşte așa de cu drag şi că-i vorbeşte așa de dulce. Pluţia sermanul în fericiri.

„Eşti însurat?“ îl întrebă împărăteasa. Nică însă înpleticind cu limba — căci figura femeii sale i se arătase — răspunde trăgînat, că „nu.“ Împărăteasa se uită atunci adînc în ochii lui.

„Cred vorbele tale; însă m'ai înşelat, să scii că răsunarea mea va fi grozavă.“

„Îţi jur stăpîna că gura mea n'a minţit nici odată şi că şi acum am vorbit dreptatea.“

Numai că rostii jurămîntul acesta, când de odată uşa se deschide, şi o femeie palidă ca pîretele, tremurînd cum tremură varga şi plînsă de nu i se mai cunosea ochii, intră în lăuntru. Nică o priveşte mai bine şi începe a tremura. Era femeia lui Casandra. O! ce nenorocire! Tocmai acum a trebuit să vie? El slăbesce; o ameţală grozavă îl apucă la cap şi cade pe loc jos. Ear Casandra spune împărătesei, că acesta e bărbatul ei, o

roagă să-i dea drumul, că copiii îi mor de frig şi de foame. Împărăteasa se aprinsă de mînie, strigă toată curtea la un loc, şi le poruncesc să-l dea pre nenorocitul, care zăcea lîngă picioarele sale, afară. Şi ea dispărură repede ca o căprioară. Nică se trezi abia după ce auşise, că se închide poarta în urma lui. Se desceptase, privi în giurul său, zări curtea încuiată, lîngă dînsul însă pre nimenea. Acuma îi reviniau în minte toate cele petrecute, şi-l apucă o tristeată grozavă. În momentul acesta poarta se deschide earăşi şi din ea es o ciurdă de căpăi urmaşi fiind de mîndra împărăteasă, lîngă care se afla şi omul cel hidos. Căpăii se reped la Nică, îl apucă la goană şi cu cât fugia, cu atât îl fugăreau. — Cum a venit așa se duce! Locurile de mai nainte atât de frumoase erau acum pustii. Pădurea ardea în urma lui şi mii şi sute de vedenii se iveau, voind să-l impedece în drumul său. Ţiua dispărea din ce în ce tot mai tare până ce înnoptase cu totul. O întunecime neagră ca iadul se ivia înaintea lui. Vîntul

începuse să sufle şi o vijeliă se isca de credeai, că se prăpădesce lumea.

„Ce dracul?“ își dîse el uitîndu-se în giurul său. El era în sania sa, care sta locului. Înaintea lui era o poartă şi privind-o mai bine vedu că se află lîngă casa sa: Dorilă şi Lupan stau locului şi aşteptau cu nerăbdare ca să se scoboare stăpînul lor şi să le dea drumul să între.

„Așa se întîmplă când te apucă somnul pe drum şi când te fugăresce femeia cu nepusă în masă.“

Dîcînd aceste deschise poarta şi intră în ograda ne mai gîndind la cele ce visase.

Lazar C. Rotopan.

o problemă ce reclamă acele calități pentru cari generalul Ignatiev s'a făcut atât de renumit și aceasta este și cauza pentru care planul de a trimite pe domnul de Giers ca ambasador la Berlin, ear pe dl. de Samburoff la London și a denumi pe principele Lobanoff vice cancelar e gata deja. Generalul Ignatiev care numai prin fapta că rămâne la cârmă semnifică încurajarea spiritului rebelic al Slavilor dela Dunăre, e ați bărbatul situațiunii. A restringe în momentul actual, periferia puterii sale nu ar însemna alt ceva decât a ușura Austro-Ungariei înfrângerea insurecțiunii și pretenia reimprespetată prin întrevedere dela Dantzig nu merge atât de departe, încât se garanteze o astfel de atitudine din partea Rusiei?

Rusia trimite neîntrerupt ofițeri de ai sei în Bulgaria. Dela Moscova vin cantități de grâu pentru Montenegro.

Soarta lui Gambetta este decisă. Rămânând în minoritate și a dat demisiunea și deja Freycinet se ocupă cu compunerea unui cabinet nou. Causa căderii lui este proiectul, prin care cerca modificarea legii electorale. Germania, Italia și Turcia, se dăce, că sunt mulțumite de căderea aceasta.

Rescoala.

În 27 Ianuarie s'au publicat listele perderilor îndurate de armata austro-ungurească în ținuturile rescutate. În liste sunt publicați cu numele cei căduți sau răniți în luptele dela 16 până la 26 Ianuarie. n.

În 16 Ianuarie la Corito au cădut morți dela reg. Nr. 11 un infanterist, altul respândit încât nu se scie unde se află; răniți greu un locotenent, un corporal și trei infanteristi; un sergent rănit ușor. Doi din cei greu răniți, între cari locotenentul Lalică au murit.

În aceeași zi la Planic dela același reg. un mort și un respândit.

În 17 Ian. la Biela-Rudina și la Planic spre meadă și dela Corito în lupta ce a avut o jumătate de batalion din reg. Schmerling Nr. 67 trimis pentru proviantarea localității Corito, au ramas patru morți, doi greu răniți și trei răniți ușor.

În aceeași zi la isvoarele Trebienitei dela reg. 67, trei au rămas morți; un rănit ușor și un respândit.

În 19 Ian. la Trnovița-Cania și Dubrava coloană colon. Landwehr voind să provianteze Corito, în mergerea în colo a pierdut dela batal. 20 de vânători un mort, trei răniți ușor.

În 20 Ianuarie la Preceava aceeași coloană în întoarcere a avut dela comp. 2 a reg. 11 de inf. un rănit greu și unul ușor.

În 23 Ianuarie la Polie, meadă și-răsărit dela Conița, a avut reg. de inf. Nr. 1 un rănit greu.

În noaptea dela 25 spre 26 Ianuarie în lupta de lungă dealul V r b a ț, meadă și-răsărit dela Conița, reg. de inf. Nr. 9 au avut trei răniți greu și unul ușor.

Cu totul 10 morți 13 răniți greu și 10 răniți ușor.

Soldații cari se respândesc dela trupă se pot considera de morți, de oare ce insurecții nu țin prinși, ci după ce cad în mâinile lor îi masacrează în modul cel mai barbar.

Remarcabil este numărul morților în raport cu cei răniți. Împrejurarea aceasta se esplică din felul luptei și al terenului. Insurecții de regulă asteaptă trupele în pozițiuni adăpostite și din ascunsurile lor trimit între șirurile soldaților plumbii lor ucideători. Insurecții fiind din copilărie deprinși cu armele sunt și ochitori buni și arare ori se întemplă să greșească ținta ce o iau la ochiu.

În 28 Ianuarie n. s'au publicat alte liste oficiale despre perderi între Drina și Narenta în ținutul Zagoriei.

Insurecții, precum se vede din mișcările lor din zilele mai din coace au sucursuri, pentru că devin în fie care zi mai îndresneți. Ei nu se mai mulțumesc cu așteptarea trupelor, ci se nivesc a cuceri puncte strategice și a întrerupe comunicațiunea între trupele austro-unguresci.

Din dieta Ungariei.

În ședința de Vineri a dietei discutându-se asupra „fondului de dispozițiune de 200.000 fl.“ desbaterea a luat formele și proporțiunile unei discusiuni aprige contra naționalităților nemaghiare. Obiectul atacurilor veemente au fost de astădată Sasii. În cele următoare reproducem aceasta desbatere caracteristică și instructivă.

Deputatul Otto Herman atrage atențiunea guvernului asupra agitațiunii ce s'a început în Germania contra Maghiarilor anumit din partea „Schulverein“ului organizat în Berlin cu tendința pronunțată de a apăra pe Germanii contra prigonirilor, la care sunt espusi. Agitațiunea s'a manifestat în societate, presă și prin broșuri. Agitațiunea e cu atât mai remarcabilă cu cât ea e spriginită și de bărbați cu renume scientific, cari au subscris proclamațiunea numitei reuniuni.

Mișcarea e îndreptată direct contra națiunii ungare și noi, cari în aceasta privință ne aflăm pe terenul ecuității, dreptății și al legii trebuie să facem ceva contra acestei agitațiunii, (Aprobări în stânga extremă) pentru că de va succede acestei agitațiuni pregătite de mână lungă ași câștiga presa cea mare din Germania și a spune și de și națiunii germane că Germanii din Ungaria sunt prigoniti ca jidovii în Kiev — noi trebuie să lucrăm. Astept dela ministrul president că va folosi influența sa asupra afacerilor străine vestită de atâtea ori pentru a arăta răul acesta. (Aprobări în stânga extremă). Sunt în Ungaria vro câțiva scriitori cu conștiința de datorința lor cari și-au ridicat glasul, dar cum vom informa străinătatea noi Ungurii cu unele broșuri ce apar în 500-600 exemplare față cu foile germane ce apar în milioane de exemplare?

Fiemi permis nu numai a constata această mișcare, ci a areta și mijloacele și isvoarele ei, așa precum se pot afla nu numai în Ungaria ci și în sinul legislațiunii unguresci însași. Am vedut în timpul războiului francez-german, că mulți Sasi din Transilvania au abdis de indigenatul lor unguresc, considerându-se de membri ai marelui popor german și luând parte la festivitatea de victorie în Berlin. Și acolo ei au și națiunii mame: Tu ai trântit pe Francia la pământ, noi asteptăm acum ca să ne scapi de tirănia Ungariei. Și atunci s'a întemplat că un bărbat care a și membru în corpul legiuitor unguresc, vestise în Ungaria și în străinătate prin foi, că el se desbracă de uniforma de onor ved aflându-o necompatibilă cu germanismul.

Ad. Zay: Cine a fost acela?

O. Hermann: Guido de Bauszner! (Mișcări, Sgomot.)

Și agitațiunile s'au continuat sistematic, dar nu în modul ce-l reclamă simțul de dreptate dela un om de altă convingere, ca folosindu-se adevărat de ocaziune să și aducă gravamenul sau înaintea legislațiunii unguresci și să ceară dela dinsa remediarea reului, cea ce ar și afla, ci ei fac togmai contrariul, atacându-ne pe furie. Căci este un fapt necontestabil, că cartea de curând apărută a învățatului Heintze nu numai publică date ce și le poate procura ori ce învățat ci și date de acele ce numai în coridoarele

dietei se pot culege și acele nu provin din discusiuni publice ci din convorbiri private. Cumă aceasta ar fi o procedere loială, eu din partemi contestez în mod categoric. (Aplause vii în stânga extremă.)

Și în aceasta casă se vede un bărbat maghiarofag care are o foie.. (Strigări: Cine este acela? (Dl dep. Dr. Wolff, redactorul dela „Tageblatt“ din Sibiu Mișcări sgomot.)

Aceasta este un fapt cunoscut. Eu am asteptat dela densusul ca în discusiunea bugetară când i se dă fie căruia ocaziune ași aduce gravamenul sale să se fi ridicat cu bărbăția și se fi și: „Legislativă ungurească, noi fi naționalității unguresci-săsesci suntem subjugăți de Maghiari și aceasta vă o dovedesc“. O asemenea procedere mi-ar fi mai esplicabilă; dar ca acei ce au chemarea de a informa pe bărbații de știință despre adevăr să-i amăgească, acest lucru după părerea mea nu mai poate fi tolerat. (Adevărat este! din stânga extremă.)

Din aceasta carte se vede întreaga miserie de care suferim. De vom merge înapoi până la anii șasezeci vom vedea că și pe atunci se aflau oameni nu numai între sasi, cari în faptă scriau articuli culpabili contra națiunii unguresci și astfel de oameni mai sunt și astăzi; sunt profesori pe catedră cari au profesiunea de a dovedi necontentit șovinismul ce-l arată Maghiarii cătră Sasi; (Așa e!) lor le este incredințată creșterea tinerimei unguresci și acei ce mânăncă aici pâne ungurească folosesc ori ce ocaziune pentru a denunța națiunea ungurească înaintea străinătății (Așa e! adevărat!); ei vin în Ungaria și vor se aplica aici măsura absolută adusă din Germania precând ori ce om cu minte care cunoasce istoria trebuie se scie că istoria culturii unguresci nu poate fi măsurată cu un măsurător absolut străin ci numai cu al său propriu. (Vivate vii și îndelungate.)

În fine oratorul provoacă pe guvern ca să lămurească starea adevărată a lucrului cu auctoritatea de care dispune ori ce guvern, și să pună capet scandalului înscenat de Germanii pe față contra Ungariei. (Vivate vii)

Dr. C. Wolff: N'am asteptat ca neînsemnata mea persoană să fie amestecată de d. antevorbitor în această cauză. Dar fiind că aceasta s'a întemplat me ved silit a respinge categorice atacul îndreptat asupra mea. (O voce din stânga extremă: Pe ce basă? Se aușim!) Nu sciu ce felu de scriori imi impută dl. antevorbitoriu. Cu Heintze nu stau nici într'o legătură. Până când dl antevorbitor nu va specifica imputările și acuzările sale, eu me simt în neplăcuta pozițiune de a sta față cu un atac nedeterminat și de ocamdată trebuie să resping simplu toate imputările și atacurile. Un lucru nu-l tăgăduesc și acesta e că țin cu credință la naționalitatea mea și-mi țin de datorință săntă a servi națiunii mele după modestele mele facultăți. Abia cred că se va afla un Ungur adevărat care stimându-și naționalitatea se-mi ia aceasta în nume de reu. (Strigări: Nu de aceasta este vorba.)

Iosif Gull: Am ascultat espunerile dlui Herman cu surprindere și regrete. Cum se vede stânga extremă are lipsă de o mică cunună de laur și unde se poate câștiga aceasta mai ușor decât dintr'un atac contra naționalităților, cu deosebire contra Sasilor din Transilvania. (Strigări din stânga: Ah! Sirmanii!)

Deputatul Herman provoacă pe ministrul president ca se lucre pentru a se nimici activitatea unor jurnale, scrisori volante și a unei societăți din Germania. Numai pentru această provocare nu mă vedeam îndemnat a lua cuvântul, dl deputat însă afirmă că faptele produse sunt fără temeiu și densusul atacă o parte dintre cetățenii

statului, la care aparțin și eu, cu nesce acuzări ce nu le pot trece cu vederea. Și fiindcă „marea furiosă și cere victima“, eu m'am hotărît a sări într'ensă.

Premiți că nu sunt îngaiat cu persoana mea în nici o direcțiune. N'am scris nici am dispus să se scrie vre unul dintre articuli din cestiune. N'am nici cunoscință ca alt cineva din Ungaria să fi făcut aceasta, căci nimeni nu mi-a comunicat intențiunea sa în această privință. (Îlaritate) În starea de ași a librăriilor și a comunicațiunii ori care se poate informa ușor. Dealtmintrea este lucru firesc și vrednic de recunoscință, că marea națiune germană a început a se ocupa în detaiu și ajutorând de soarta acelor Germani. . . .

Em. Szalay (întrerupând.): Ce le pasă lor? (Mișcări.)

Ios. Gull (continuând): Aceasta voui dovedio mai târziu. Cum am și, a început a se ocupa cu soarta acelor Germani cari locuesc nu numai aici în Ungaria ci pretutindenea în lume. Dl dep. Herman se pare că află aceste fapte nebasate. Judecata sa e scurtă, dar fără temeiu. Pot fi divergențe în opiniuni cu privire la conclusiuni, dar faptele însesși sunt adevărate. (Mișcări.)

Sau doară nu este adevărat că legea despre naționalități nu se execută în nici o direcțiune? (Strigări vii: Nu, nu este adevărat!) Nu este adevărat, că chiar și în acele comitate unde populațiunea ungară nu e în majoritate, administrațiunea se află aproape esclusiv în mâni unguresci? (Strigări vii: Se fie ea oare în mâinile celor ce nu sciu unguresce?) Nu este oare adevărat că administrațiunea și față cu privații se aplică numai în limba ungurească, pardon în limba statului? (Așa trebuie!) Nu este oare adevărat că și pe terenul justiției chiar în acele ținuturi unde abia există vre un ungur de nascere sunt aplicați mai numai Unguri de nascere? (Aprobări) Și nu-i trece nici unuia prin minte a aminti măcar că acești funcționari denumiți trebuie se priceapă limba acelor națiuni în al căror mijloc luca. (Strigări: Aceasta nu este adevărat!) Nu au fost siliți cetățenii de stat de limbă nemaghiară să și instrueze copii în limba maghiară chiar și în acele institute ce le susțin ele până, și în scoala poporală? (Strigări: Așa trebuie se fie!)

Nu-ia venit nimeni aminte a sili pe cetățenii de stat de limba ungurească se învețe în scoalele susținute de densusi și limba acelor populațiuni ce locuesc acolo. (Strigări: Este oare limba sasilor limba statului?) Nu este oare adevărat că ministrul de instrucțiune nu a validat încă nicăiri legea ce-l obligă de a se îngriji, ca în institutele de stat până în sus la academie cetățenii de stat de limbă nemaghiară se se poată cualifica în limba lor maternă? Nu voui intra mai departe în detaiuri, am amintit destule lucruri pentru a proba că cetățenii de stat nemaghiari nu se pot ține egal îndreptățiți și aceasta e o vătămare simțită pentru densusi. Și nu trebuie să ne mirăm, dacă Sasii din Transilvania simt această vătămare cu mai mare vioiciune pentru că ei au venit ca oaspeți în aceasta țeară, dar ei au fost chemați și drepturile lor au fost confirmate prin diplome și legi fundamentale (Strigări din stânga extremă: Cine le face ceva rău?) și fiindcă acum se ved desamăgiți sau înșelați. (Sgomot mare, strigări: La ordine!)

Presidentul mustră pe orator pentru acestea din urmă espresiune.

Ios. Gull (continuând) Deci fie, dar noi ne am vedut amăgiți în speranțele noastre. (Strigări: Aceasta e alt ceva!) Și spre ce scop se fac toate aceste? Nu mai cu scopul de a maghiariza populațiunea întreagă și acest

ucru nu se poate contesta după afirmațiunile ce le am auzit în zilele aceastea aici.

Guvernul a fost învinovățit că nu a lucrat de ajuns în aceasta direcțiune, cu toate că ministrul president a declarat că fără centralizarea administrațiunii, maghiarizarea e cu neputință. Eu aflu lucru natural și just, ca cineva să facă tot ce se poate pentru a consolida și conserva națiunea sa proprie, dar cele ce se fac în această direcțiune în țeara noastră de vro câți-va ani merg prea departe; în societate și în stat nu se mai întrebă: ce e corespondent? ci: Prin ce se poate promova mai bine maghiarizarea? (Strigări în stânga extremă: Așa se cade.)

Aceasta nu e spre folosul nici a națiunii ungare însăși pentru că națiunea domnitoare propagă două maxime în țeară. Cea dintâi e: Cine are puterea are și dreptul de a desbrăca pe alții de naționalitatea lor; a doua maximă e: Nu mai e rușine când pentru a ocoli neplăcerile sau a câștiga favoruri omul se lapedă de naționalitatea sa proprie adevărat tradează pe mama sa. (O voce din stânga extremă: Ungaria e mama!)

Aud întrebând: Pentru ce se interesează auctorul german, societatea germană de toate acestea? Nu voui se reflectez la acele casuri repetate, în cari bărbați de stat străini s'au ocupat mai cu efect și cu alte mijloace de afacerile publice ale Ungariei. Va fi de ajuns a indica activitatea reuniunii Sct. Ladislau care între altele are și scopul a conserva naționalitatea și religiunea Maghiarilor. Ciangăi; va fi de ajuns, indica o biserică cu vață în Ungaria, care quasi în mod oficios a colectat bani pentru același scop.

Ce s'ar fi întâmplat dacă într'o țeară vecină la vro două milioane de Unguri ar trăi în starea în care se află Germanii din Ungaria? Nu s'ar fi interpelat ministrul presid. de vro câte-va ori: că are de cuget — și în câte minute-a lucra ca să se conserve naționalitatea acestor frați unguri asupriți?

Încă vro câte-va cuvinte despre agitatorii săsesci. Se dice că sasii din Transilvania s'ar fi împăcat de mult cu situațiunea, dacă nu ar fi fost agitați de unii particulari. (Așa e!)

Atât e adevărat, că poporul săsesc e iubitor de pace și s'ar bucura, putând face pace pe deplin cu frații Unguri, dar și ei urmând exemplul părinților lor țin cu credință la naționalitatea lor; pentru aceasta nu e de lipsă a-i agita. O agitațiune însă enecesară după părerea mea mai cu seamă în această casă și de această agitațiune voui se mă fac eu întâiu vinovat declarând cu sinceritate că și eu țin cu credință la naționalitatea mea și sunt gata ori și unde și față cu ori și cine a o afirma și apăra pe cale legală. (Aprobări).

Voiesc a agita și contra falsei idei, că adevărat Ungaria nu ar putea fi fericită, dacă toți ceilalți cetățeni nemaghiari ai statului nu se vor face fără veste Maghiari încarnați. (Strigări: Aceasta n'am pretins!) Ar fi mai bine a liniști pe acești cetățeni, și atunci nu va fi lipsă a cheltui vre-un cruceriu în direcțiunea aceasta sau a învoaca activitatea ministrului presid. Deocamdată — nu pot primi fondul de dispozițiune.

O Herman rectificând-se dice că nu a contestat dreptul de existență al naționalităților, nici a provocat pe guvern sau pe alt cineva a nimici reuniunile scolastice, ci se paralizeze în cercul seu de activitate numai activitatea acestor reuniuni și se infor-

meze națiunea germană despre adevărata stare a lucrurilor.

(Va urma.)

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Făgăraș 14/26 Ian. Dnule Redactor! Acum este timpul și nu va trece mult, când tot românul din Austro-Ungaria va adora cu pietate pe un Andreiu Șaguna. Nu va trece mult până când în 30 Noemvre și 16 Iunie va esclama fie-care: O! Andreiu unde ești, unde sunt faptele tale! De acest simț pătrunsă și tinerimea dela școala gr. or. din Făgăraș a săvârșit în presara sf. Andreiu prin o producțiune de declamațiune și cântări, o serbare și adorare a lui Andreiu. Cu aceasta ocaziune mulți credincioși de ai noștri au dat dovadă, că ei nu-nu-mai îl adoresc, ci caută ca zidirea mânilor lui să nu se distrugă, ci tot mai mult să se întărească — adevărat contribuie cu dinariul său după putere în folosul scoalei, — Zidire de a lui Șaguna. Pentru însemnătatea zilei și pentru cugetul lor cel sfânt, cum și pentru indemn de imitare să publică cu numele acești binefăcători: Petru Popescu, protp. 2 fl., Luisa Făgărașan 70 cr. Sofia Golian 20 cr. Maria Aiser 50 cr. Georgiu Aiser 50 cr. D-na St. Pop 2 fl., Ioan Ciora 50 cr. Const. Cintar 50 cr. Georgiu Păcală 20 cr. Ioan Aron 30 cr. Daniil Grămoiu 40 cr. Nicolae Cip 2. fl. Ald. Mețian 50 cr; suma fl. 10. 30. Tuturor acestora credincioși li se aduce cea mai mare mulțumită din partea scoalei și în speșial Rev. domn protp. Petru Popescu, care ca un adevărat director scolar și harnic cărmaciu a condus toate la scopul și rezultatul dorit.

Nicolau Aron.

Varietăți.

* (Istoria regimentului de inf. F. W. L. Mare ducede Baden Nr. 50 dela întemeierea lui până la 1881, lucrată după arhivul c. r. de resboiu și după alte isvoare autentice, cu ilustrațiuni. Biblioteca oficerilor acestui regiment invită la prenumerațiunea acestui op cu următoarele reflexiuni:

„În conformitate cu demnitatea trecutului acestui regiment (până la 1850 regimentul II român de graniță cu reședința statului major în Năsăud. Red. „T. R.“) nu s'a cruțat nici o ostenală și cheltuială ca opul să fie pe cât se poate bogat și clar eară pentru poporațiunea originiei sale foarte atrăgătoriu și interesant.

„Conduși de ideea că istoria unui regiment are se fie o cronică credincioasă și adevărată a familiei celei mari a regimentului în care se se eternizeze activitatea glorioasă a singuraticilor, mai departe se fie înțeleasă de toți desvoltarea succesivă a organizațiunii, armărei, a echipărei, a ajustărei și a altor referențe, autorii si-au dat silința a da o icoană istorică cât se poate de credincioasă și de vastă a luptelor și faptelor regimentului.

„Opul a apărut deja. Listele de prenumerațiune sânt a se adresa la comanda de rezervă a regimentului Nr. 50 la Alba-Iulia“.

Opul acesta trebuie să fie interesant și așteptăm mai mult decât cu curiositate se fim în pozițiune de al cunoaște. Costă 5 fl. v. a.

* (Necrolog.) Cruda și nemiloasa moarte ear' răpi pre un brav păstoriu sufletesc din mijlocul nostru. Părintele capelan Iulian Onciu numai

e cu noi, căci Luni în 11 Ian. a. c. la 11 oare noaptea în etate de 41 ani, după o fericită căsătorie de 16 ani, și în al 13-lea an al păstoriei sale, împărțit fiind cu sânta cuminecătură, și-au dat blândul său suflet în mâinile creatorelui, lăsând în cel mai profund doliu, pre mult iubita sa soție cu cinci prunci minorenți; precum și pre iubiții săi părinți, soacră, frate, soră, neamuri și pre fiii săi sufletesci. — Actul funebral fu săvârșit de 8 preoți și 3 învățători, apoi după finea ceremoniilor, părintele Ioan Popoviciu din Satul-nou ceti o cuvântare ocașională, ear' la cimiteriu părintele capelan Ioanichiu Neagoe, din Petruvăsila rosti un discurs funebral, cari amândouă stoarseră lacrimi din ochii tuturor triștilor ascultători. Mângâind pre cei orfani, reposatului săi dicem: Fie'i țerina ușoară și memoria binecuvântată.

* (Bandiți politicoși): În „Resb.“ W. cetim despre o tâlhărie comisă asupra lui Costache Urlățean în districtul (României) Prahova care ar fi destul de comică dacă n'ar ave și partea sa tragică.

Eată cum relatează despre întâmplarea aceasta șisa foaiei după „Democratul“:

Luni la 4 curent, 20 de indiviși bine îmbrăcați cu masca la ochi în patru trăsuri trase de câte patru cai frumoși pela oarele 6 și jumătate seara se presentă la domiciliul dlui Costache Urlățeanu, dela via dsale din deal Valea Orli plasa Podgoriei. Petruspredece din acesti mosafiri rămân în curte cu însărcinarea de a lega pe toți servitorii dlui Urlățeanu și restul de șese s'au dus sus spre a aduce stăpânului casei felicitările lor de sfintele serbători.

D. Urlățeanu sn afla la masă.

Ooaspeții presentându-se în casă, se adresară astfel:

— La mulți ani și vă sărutăm mâinile cocoane Costache — și după o pauză, scurt, adăuseră;

Ea veți de noi și ne dă ceva de cheltuială...

D. Urlățeanu vedând cu ce fel de mosafiri are a face tot scurt le răspunse:

— Băeți vă dau tot ce am, dar cu condițiune să'mi cruțați viața.

Bandiții promiseră pe onoarea lor că nu se vor atinge de nici un fricel de păr din capul lui coconu Costache.

D. Urlățeanu merge la cassa de bani și le dă tot ce avea, adevărat vro 18.000 franci.

După ce politicoșii hoți s'au asigurat că li s'a dat toți banii din casă într'un chip și mai politicoși și au luat șisa bună dela cel jefuit sărutându-i chiar mâinile.

Bandiții încă au avut grijă a lua la braț pe d. Urlățeanu spre a-i conduce până la poartă. Aci, din nou, nouă îmbrățișări și sărutări de mâni din partea tâlharilor, rugându-se nocturnii neguțători de d. Urlățeanu, să-i scuze că, dacă au fost siliți al vizita noaptea, aceasta au făcut-o fiind-că au întârziat venind foarte de de parte pe drum, de la Bucuresci.

După un ultim sărutat de mâni, banda s'a suit în trăsuri și s'a făcut nevedută; iar d-nu Costache Urlățeanu a rămas cu 17 bani în buzunar, pe cari, în casă chiar, a voit a-i da și pe acestia jefuitorilor, spre a se ține de cuvânt că toți banii îi va da, pe cari i are în casă; hoții însă au refuzat a-i lua și pe acestia, dicând că trebuie să rămăie de prăsilă lui coconu Costache.

Parchetul nu scim ce dispozițiuni va fi luat pentru dovedirea acestor cutezători bandiți; administrațiunea

înse, după cât ne-am informat, se află în urmărirea lor.

Loterie.

Din 28 Ianuarie 1882.

Viena: 44 89 30 52 13
Timișoara: 65 72 6 47 68

Bursa de Viena și Pesta

Din 28 Ianuarie 1882.

	Viena	B-pesta
Renta de aur	117.25	116.—
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	87.25	83.25
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	108.50	108.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	92.50	—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	128.50	129.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea pământului	96.50	97.—
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	96.—	96.—
Obligațiuni urbariale temeșane .	94.50	93.—
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	95.—	95.50
Obligațiuni urbariale transilvane .	95.—	94.50
Obligațiuni urbariale croato-slavo-vice	94.50	—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea decimeii de vin	94.50	95.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	73.30	72.25
Datorie de stat în argint	74.80	73.25
Renta de aur austriacă	91.50	91.25
Sorți de stat dela 1860	129.75	129.—
Acțiuni de bancă austro-ung. . .	811.—	810.—
Acțiuni de credit austr.	275.25	277.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	267.50	265.—
Sorți unguresci cu premii	112.—	112.—
Sorți de regularele Tisei	107.50	107.50
Serisuri fonciari ale institutului „Albina“	99.30	99.30
Argint	—	—
Galbin	5.62	5.61
Naoleon	9.53	9.53
100 marce nemțesci	58.55	58.60
London (pe polița de trei luni) .	119.60	119.65

Nr. 6968—1882 civ.

[11] 1—3

EDICT.

În cauza de segregarea pășunii comune din Vecerdeea termenul pentru începerca lucrărilor pregătitoare și în deosebi pentru regularea reprezentanții, alegerea inginerului funcționator și pentru pregătirea preliminarului de spese se statorosece pe 29 Martie anul 1882 la 9 oare an. m. în comuna Vecerdeea la antistia comunală, la care se citează prin edict cei interesați.

Elisabetopole, 20 Ianuarie 1882.

În numele tribunalului reg.

(L. S.)

Kelemen m. p.,
jude esmisi.

Nr. U. 100/1882.

[12] 1—3

Publicare de licitațiune.

În 24 Februarie 1882 st. n. (12 Februarie 1882 st. v.) se va licita public în oficiul central al universității săsesci din piața mare Nr. 15 dimineața dela 9 până la 12 oare, arândarea următorilor munți de pășune pe restimp de doi ani, va se dăca pe 1882 și 1883 și adevărat:

Nrul curent	Situatiunea muntelui	Numele	Mărimen suprafeței		Prețul de esclama-re	
			jug.	stân gini	fl.	cr.
1	TAMACIU	Cornu Pleschii	712	—	181	—
2		Nogovanu mare	1327	—	850	—
3		Nogovanu mic			840	—
		Conțu mare	2245	—	771	—
		Conțu mic			875	—

Fie care doritoriu are la începutul licitațiunii adepune în bani gata un vadiu de 10 procente dela prețul de esclama-re în mâinile comisiunii de licitațiune, care după terminarea licitațiunii, se înapează acelor ce n'au obținut arândă; acelor însă cari au obținut arândă, li se socotesce în plata arândei, după ce au depus cautiunea contractuală.

Condițiunile mai de aproape ale arândărei se pot vedea și înainte de ziua licitațiunii la oficiul central al Universității săsesci.

Sibiu 21 Ianuarie 1882,

Dela oficiul central al Universității săsesci.